

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Why does the Torah as well as Divrei HaYamim (Chronicles) go into great detail about the progeny of Seir?
2. What was Sarah's real motivation in giving Hagar to Abraham?
3. How are the Romans, descendants of the Kittim, related to Esau?
4. What lessons do we learn from the steps Yaakov took in order to achieve a reconciliation with Esau?
5. What actually caused Esau to reconcile himself with Yaakov?

This and much more will be addressed in the seventh lecture of this series: "Abraham's Seed and the Struggle for Supremacy".

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it as well as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the memory and *Li-ilui Nishmas*

חנה חיה בת מענדל ע"ה

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XIII Lecture #7

ABRAHAM'S SEED AND THE STRUGGLE FOR SUPREMACY

I. Abraham: The Father of Nations

A.

אָנִי הִנֵּה בְרִיתִי אִתְּךָ וְהֵייתָ לְאָב הַמּוֹן גּוֹיִם: וְלֹא-יִקְרָא עוֹד אֶת-שְׁמֶךָ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֶךָ אַבְרָהָם כִּי אָב-הַמּוֹן גּוֹיִם נִתְּתִיךָ: וְהִפְרִתִי אִתְּךָ בְּמֵאד מְאֹד וְנִתְּתִיךָ לְגוֹיִם וּמְלָכִים מִמֶּךָ יֵצְאוּ. בְּרֵאשִׁית יוֹד-ו

As for Me, behold, My covenant is with you, and you shall be a father of many nations. Neither shall your name any more be called Abram, but your name shall be Abraham; for a father of many nations have I made you. And I will make you exceedingly fruitful, and I will make nations of you, and kings shall come out of you. **Genesis 17:4-6**

B.

ובני שעיר – מפני שבני עשו השמידו את בני שעיר וישבו תחתם ותחת אלופי שעיר ועשו אלופים מבניו של עשו, חשב אלופי שעיר כדי שנדע כמה אלופים היו תחתם מבניו של עשו וכשתמנה תראה שישמעאל ובניו הן י"ג ובני קטורה ג"כ י"ג ועשו ובניו הם ט"ז (שתמנע אינה מן החשבון לשני הפירושים) ובני שעיר הם כ"ו שנכנסו כ"ו בני עשו תחתם סה"כ הם ס"ח ועם עמון ומואב שהיו ג"כ ממשפחת אברהם הם שבעים, ובא להודיע שכמו שעמדו שבעים אומות בעולם הכללי עמדו שבעים נפש נשיאים ואלופים וראשים מזרע אברהם, וכנגדם שבעים נפש מבני יעקב שהיו שורש לכלל ישראל כמ"ש האריז"ל בספר הגלגולים את זה לעומת זה: מלבים דברי הימים א א:לח

And the sons of Seir: Because the sons of Esau annihilated the sons of Seir and settled in their place and appointed leaders (*alufim*) from amongst their own ranks, in place of the previous leaders of the sons of Seir, Scripture enumerated the sons of Seir. This was done in order to inform us about the leaders from the sons of Esau who were appointed to replace them. When you make the final count [of the descendants of Abraham] you will see that Yishmael and his sons number thirteen. The sons of Keturah also number thirteen. Esau and his sons number sixteen . . . and the sons of Seir number twenty six which were replaced with twenty six of the descendants of Esau. The sum total, then, (13+13+16+26=68) is sixty eight. Together with Amon and Moab, who were also from Abraham's family, the sum total is seventy. This comes to let you know that just as there are seventy nations in the world at large, seventy people arose, princes and leaders from the seed of Abraham. Corresponding to them are the seventy souls of the descendants of Yaakov, who are the root [souls] of all of Israel, as is stated by the Arizal in the Sefer Gilgulim. This group [of seventy] corresponds to the other group [of seventy]. **Malbim, Chronicles I 1:38**

II. Hagar and Abraham

A.

(1) וְשָׂרַי אִשְׁתּוֹ אֲבָרָם לֹא יָלְדָה לוֹ וְלֵהָ שִׁפְחָה מִצְרַיִת וְשִׁמָּה הָגָר: וְתֹאמַר שָׂרַי אֶל-אֲבָרָם הִנֵּה-נָא עֲצָרְנִי ד' מְלֶדֶת בָּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה וַיִּשְׁמַע אֲבָרָם לְקוֹל שָׂרַי: וַתִּקַּח שָׂרַי אִשְׁתּוֹ אֲבָרָם אֶת-הָגָר הַמִּצְרַיִת שִׁפְחָתָהּ מִקֶּץ עֶשֶׂר שָׁנִים לְשַׁבַּת אֲבָרָם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַתִּתֵּן אֹתָהּ לְאֲבָרָם אִשָּׁה לוֹ לְאִשָּׁה: בְּרֵאשִׁית טו:א-ג

Now Sarai, Abram's wife, bore him no children; and she had a slave woman, an Egyptian, whose name was Hagar. And Sarai said to Abram, Behold now, the L-rd has prevented me from bearing; I beg you, go in to my slave woman; it may be that I may be built up through her (i.e. obtain children). And Abram listened to the voice of Sarai. And Sarai, Abram's wife, took Hagar her maid the Egyptian, after Abram had lived ten years in the land of Canaan, and gave her to her husband Abram to be his wife. **Genesis 16:1-3**

(2) אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה – לִימַד עַל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָנִים שֶׁאֵינוֹ בְנוֵי אֵלֵי הָרוֹס: אֲבִנָּה מִמֶּנָּה – בְּזִכּוֹת שֶׁאֲכַנִּים צְרַתִּי לְתוֹךְ בֵּיתִי: לְקוֹל שָׂרַי – (ב"ר) לְרוּחַ הַקּוֹדֵשׁ שֶׁבָּה: רִש"י שֵׁם

It may be that I may be built up through her: This teaches us that a person that doesn't have children is considered as if he or she is not built up but rather demolished. **I may be built up through her:** Through the merit that I bring in a rival wife into my house. **To the voice of Sarai:** [The voice] refers to the Holy Spirit within her. **Rashi ibid.**

(3) אֲבִנָּה מִמֶּנָּה. בְּזִכּוֹת שֶׁאֲכַנִּים צְרַתִּי לְתוֹךְ בֵּיתִי (רִש"י) אֲפֹשֶׁר שְׁכוֹנְתוֹ בְּזֵה לְמָה שִׁיאֲמָרוּ שֶׁהִסְבִּיחַ לְעַקְרוֹת הוּא הַשּׁוֹמֵן וְהַדְּשָׁנוֹת הַסּוֹתְמוֹת מֵעַבְרֵי הַזְּרַע לְקַבֵּל הַזְּרַע, וְלִכְּן בָּחַרוּ הָאֲמָהוֹת לְתַת שִׁפְחָתָן לְבַעֲלֵיהֶן. כִּי בְרֵאוֹתָן שִׁפְחָה יוֹרֶשֶׁת גְּבִירָתָהּ שׁוֹכֶבֶת בְּחִיק בְּעֵלָהּ, יִקְבְּלוּ הַתַּפְעֵלוֹת וְצַעַר גָּדוֹל, וְאוּלַי בְּתַחֲבוּלָה זֹאת וְצַעֲרָן יִתְמַעֵט הַדְּשָׁנוֹת וְכַעֲבוּד' דְּרִיב"ז עִם אֲסַפְסִינוֹס קִיסָר, וְזֵהוּ אֲבִנָּה מִמֶּנָּה רִצָּה לְדַמֵּר בְּסַבְתָּהּ, כ"כ בְּמִנְחָה בְּלוּלָה. סֵפֶר הַכְּתָב הַקְּבֵלָה שֵׁם

I may be built up through her: Through the merit that I bring in a rival wife into my house. Rashi ibid. Possibly he means to say that the (a) cause of infertility is an abundance of lipids and secretions that block the passageways of the seed and prevent it from receiving the seed. For that reason, the Matriarchs chose to give their maidservants to their husbands. For when they view the scene of the maidservant displacing the mistress and lying in the bosom of their husband, they become emotionally affected and feel much pain. Perhaps it is through this measure and the resulting emotional pain, their secretions will lessen, similar to the story of Rabban Yochan ben Zakai and the Caesar Vespasian (Gittin 56b). This is what is meant by, "I may be built up through her," as she will be the cause. This explanation is found in the work, "Mincha Belulah". **Sefer K'sav V'Kabbalah ibid.**

(4) בָּא נָא אֶל שִׁפְחָתִי. לֹא כַּדְּבַר רַחֵל לִיעֶקֶב הִנֵּה אֲמַתִּי בְלָהָה. דָּאֲמָה מִשְׁמַע לֹא כִשִׁפְחָה מִמֶּשׁ שֶׁהִיא קְנִיית הַגּוֹף אֲלֵא סְרָה לְמִשְׁמַעְתָּהּ. כְּמוֹ אֲמָה הַעֲבְרִיָּה וְהֵינּוּ דָּאֵע"ג שֶׁלְבָן נִתְּן אוֹתָהּ לְשִׁפְחָה מ"מ מֵאֵז מְכַרָּה רַחֵל אוֹתָהּ לִיעֶקֶב הִיתָה בְּתוֹרַת אֲמָהּ. מִשָּׂא"כ שֶׁרָה הִתְנַהֲגָה גַם אַח"כ בְּתוֹרַת שִׁפְחָה כְּמוֹ שִׁיבוּאָר: אוּלַי אֲבִנָּה מִמֶּנָּה. רַחֵל אֲמָרָה וְתִלְדַּעַל בְּרַכִּי וְאֲבִנָּה גַם אֲנִכִּי מִמֶּנָּה. הַכּוֹנֵה בְּזֵה שֶׁהִיא תִּגְדַּל אֶת הַיּוֹלֵד וְתִהְיֶה כְּאֵלֵי יִלְדָהּ. מִשָּׂא"כ שֶׁרָה לֹא חִפְצָה לְגַדֵּל בֶּן שִׁפְחָתָהּ. ע"כ אֲמָרָה אוּלַי אֲבִנָּה. שִׁיחִיָּה לִי אִיזָה זְכוּת וְזַכְרוֹן טוֹב בְּאוֹתוֹ זֶרַע: סֵפֶר הַעֲמֻק דְּבַר שֵׁם

I beg you, go in to my slave woman (*shifcha*): This is unlike the expression of Rachel to Yaakov, “Behold my maid servant (*omoh*) Bilhah, [go in to her; and she shall bear upon my knees, that I may also have children by her].” For the word *omoh* denotes someone who is not actually a slave woman but rather someone who [is legally bound to] listen to her instructions, similar to the expression, *omoh ivriah* (a Hebrew maid servant). Even though Laban gave [Bilhah] to [Rachel] as a slave woman (*shifcha*), nevertheless, when Rachel transferred her over to Yaakov, her status became that of a maid servant (*omoh*). Whereas Sarah acted towards [Hagar], even afterwards, as a [mistress would act towards a] slave woman (*shifcha*), as is evident from Scripture. **I may be built up through her:** Rachel expressed it with the words (Gen. 30:3), “. . . and she shall bear upon my knees, that I may also have children by her.” She meant to say that she would raise the child and that would be the equivalent of having given birth to it. Whereas Sarah did not want to raise the child of a maidservant. Perforce she meant that through that seed she would have a certain merit and be remembered in a positive light. **Sefer Hamek Davar, ibid.**

(5) וישמע אברם לקול שרי לא אמר הכתוב “ויעש כן”, אבל אמר כי שמע לקול שרי, ירמוז כי אף על פי שאברם מתאוה מאד לבנים לא עשה כן בלא רשות שרי, וגם עתה לא נתכוון שיבנה הוא מהגר ויהיה זרעו ממנה, אבל כל כוונתו לעשות רצון שרה שתבנה ממנה, שיהיה לה נחת רוח בבני שפחתה, או זכות שתזכה היא לבנים בעבור כן כדברי רבותינו (ב”ר מב ב, עא ז): ואמר עוד ותקח שרי – להודיע שלא מהר אברם לדבר עד שלקחה שרי ונתנה בחיקו והזכיר הכתוב שרי אשת אברם, לאברם אישה, לרמוז כי שרה לא נתיאשה מאברם ולא הרחיקה עצמה מאצלו, כי היא אשתו והוא אישה, אבל רצתה שתהיה גם הגר אשתו ולכך אמר לו לאשה, שלא תהיה כפלגש רק כאשה נשואה לו וכל זה מוסר שרה והכבוד שהיא נוהגת בבעלה: רמב”ן שם

And Abram listened to the voice of Sarai: Scripture does not say, “He did so,” but rather it says that he listened to the voice of Sarai. This hints to the fact that although Avram was very desirous of having children, he only did so with Sarai’s permission. And even now, he didn’t have in mind to build [a family] through Hagar and have children through her. His sole intention was to fulfill the will of Sarah that she be built up through her, that [either] she would have pleasure through the children of the maidservant or alternately that because of this she would merit having children, as our Rabbis have stated (Midrash Beraishis Rabbah 42”2, 71:7). In addition it is written (Gen. 16:3), “And Sarai, [Abram’s wife,] took Hagar [her maid the Egyptian, after Abram had lived ten years in the land of Canaan, and gave her to her husband Abram to be his wife],” to indicate that Avram did not rush into this thing [and waited] until Sarai gave her into his bosom. Scripture refers to her as, “Sarai, Abram’s wife,” and, “her husband Abram,” to allude to the fact that Sarah didn’t despair of having Avram [as her husband] and didn’t distance herself from him, for she was his wife and he was her husband. She just wanted that Hagar should also be his wife. It is for that reason that it says, “to be his wife,” i.e. not a concubine but rather like a woman who would be married to him. All of this shows the refinement of Sarah and the honor with which she treated her husband. **Ramban ibid.**

(6) לאברם אישה לו לאשה. תיבת לו מיותר. וביעקב כתיב ותתן אותה ליעקב לאשה. אלא כדברינו שכך היה התנאי. דלגבי אברם לבד תהא לאשה ולא לשפחה. אבל לגבי שרה תהא לשפחה כמו שהיה. ספר העמק דבר שם

And [Sarai] gave her to her husband Abram to be his wife: The word *lo* (to him) is redundant. In the case of Yaakov it is written, “And she gave him to Yaakov as a wife,” [without the word, *lo* (to him)]. According to what we said, however, [it is understandable] as that was the condition. To Abram she was to be a wife and not a slave woman, but to Sarah she was to remain a slave woman, as she was in the past. **Sefer Hamek Davar ibid.**

B.

(1) וַיָּבֹא אֶל-הָגָר וַתְּהַר וַתֵּרָא כִּי הָרְתָה וַתִּקַּל גְּבֻרָתָהּ בְּעֵינֶיהָ: וַתֹּאמֶר שָׂרַי אֶל-אַבְרָם חֲמָסִי עָלֶיךָ אֲנֹכִי נָתַתִּי שְׂפָחְתִּי בְּחִיקְךָ וַתֵּרָא כִּי הָרְתָה וְאִקַּל בְּעֵינֶיהָ יִשְׁפֹּט ד' בֵּינִי וּבֵינֶיךָ: וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל-שָׂרַי הִנֵּה שְׂפָחְתְּךָ בְּיָדְךָ עָשִׂי-לָהּ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וַתִּעַנֶּה שָׂרַי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ: בְּרֵאשִׁית טו:ד-ו

And he went in to Hagar, and she conceived; and when she saw that she had conceived, her mistress was despised in her eyes. And Sarai said to Abram, My wrong be upon you; I have given my maid to your bosom; and when she saw that she had conceived, I was despised in her eyes; the L-rd judge between me and you. But Abram said to Sarai, Behold, your maid is in your hand; do to her as it pleases you. And when Sarai dealt harshly with her, she fled from her face.

Genesis 16:4-6

(2) וַתִּעַנֶּה שָׂרַי וַתִּבְרַח מִפְּנֵיהָ חֲטָאָה אֲמַנּוּ בַעֲנוּי הַזֶּה, וְגַם אַבְרָהָם בַּהֲנִיחוּ לַעֲשׂוֹת כֵּן, וְשָׁמַע ד' אֵל עֲנִיָּה וְנָתַן לָהּ בֶן שִׂיחָה פְּרָא אָדָם לַעֲנוֹת זֶרַע אַבְרָהָם וְשָׂרָה בְּכָל מִינֵי הָעֲנוּי:

And when Sarai dealt hardly with her, she fled from her face: Our Matriarch Sarah sinned by dealing with her harshly. Avraham also sinned by letting her do so. [As a result,] G-d heard her anguish and let her son become a wild man to inflict all kinds of pain to Abraham and Sarah's descendants. **Ramban ibid.**

(3) כ' הרמב"ן ז"ל חטאה אמנו בענוי הזה וגם אברהם כו'. אבל לא כן דעת חז"ל ברכה ריש פ' חיי. וז"ל. זו שרה שהיתה תמימה במעשיה. אר"י כהדא עגלתא תמימתא. . . . בא ר"י בזה לבאר תמימות הצדיקים הללו בדבר אשר היה נראה לעינינו ולהיפך. שהרי שרה התנהגה עם הגר שלא בדרך תמים. ע"ז בא ר"י וביאר שלא היה מצד קנאת הכבוד וכדומה אלא היה נוגע לעבודת ד' באשר הבינה שרה שבמה שהקילה הגר בכבודה אע"ג שהיתה מוחזקת אצלה בלי שום ספק ליראת ד' מאד וכאשר ראתה ממה שפגע בפרעה ע"פ דבר שרה. אלא שהקילה בלבה בכבוד שמים וע"ז היתה מרתחא כדאי' בתענית ד"ד האי צורבא מרבנן דרתח אורייתא דרתת בי'. ואע"ג שאין זה הגון כדאי' שם דבעי לילף נפשיה בניחותא. מכ"מ אין זה חטא. דכך טבע אש התורה. וכך היה קנאת אש יראת ד' עצורה בלבבה. עד שלא שמרה מחמת זה הליכות ד"א כראוי לאשה כבודה ללכת עם שפחתה בנחת ובמעט קפידא. וע"ז המשיל ר"י כהדא עגלתא תמימתא. והביאור ע"ז שידוע דדחיפה בגוף הבהמה ה"ז תולדה דקרן המזיק ולא שן ורגל דאורחייהו דבהמה בכך. ומכ"מ העגלה הקופצת ממקום למקום והיא בדרך קפיצה דחפה לאיש והזיקו אין זה קרן המזיק אלא כך הוא דרכה וטבעה ולא בכונה להזיק. כך מעשה שרה עם הגר לא להזיק לה עשתה כן ח"ו אלא לקנאת כבוד ד' עשתה מה שעשתה והגיע להגר. . . . ומש"כ הרמב"ן שמשום זה היה פרא אדם לענות זרע אברהם ושרה בכל מיני ענוי. לא ידעתי וכי בני ישמעאל לבדם התעללו בזרע אברהם ושרה יותר מכל אוה"ע זה בדור זה וזה בדור זה. וכן להיפך בני ישמעאל לא עם בני ישראל לבד התעללו כי עם כל מי שהיה נכבש מהם בעת רמה ידם עשו פרעות: ספר העמק דבר, שם

Ramban, of blessed memory, wrote that our Matriarch sinned by dealing harshly with Hagar and Avraham also sinned. This is not the opinion of our Sages, of blessed memory, as recorded in Midrash Rabbah, at the beginning of Parshas Chayai (58:1). "Sarah was perfect in her deeds. Rabbi Yochanon said: She was like a perfect calf." . . . Rabbi Yochanon came to explain the perfection of these *tzaddikim* (righteous people) whose actions would seem to indicate otherwise, as Sarah acted towards Hagar in a way which seemed to be imperfect. For this reason Rabbi Yochanon explained that she did not do this because she was jealous of her honor or for a similar reason. Rather it touched upon the service of G-d. Sarah understood that the fact that Hagar

demeaned Sarah, even though she knew without a doubt that Sarah was extremely G-d fearing, as she saw what G-d did to Pharaoh on Sarah's account, was indicative that in her heart she demeaned the honor of G-d. For this reason she was so angry, as it is stated in Taanis 4a, "A Torah scholar who becomes angry, it is on account of the Torah that he becomes so agitated." Even though it may not be the ideal, as it is stated there, that he should train himself in restraint, nonetheless it is no sin, for that is the nature of the fire of the Torah. So too, the jealousy produced by the fire of the fear of G-d which she held in her heart, was so strong that she didn't follow the normative restraint required of a prestigious woman, like herself, in dealing with her slave. For that reason, Rabbi Yochanon compared her to a perfect calf . . . which may cause unintentional damage by jumping from place to place, so too Sarah didn't have any intention to hurt Hagar, G-d forbid, but rather because of her jealousy for G-d's honor did she do it, even though it caused unintended hurt to Hagar. . . . That which Ramban wrote that it was for that reason that [Yishmael] become a wild man in order to inflict all kinds of pain to Abraham and Sarah's descendants, I don't know [what his reasoning is]. Did the descendants of Yishmael inflict more pain [to the Jews] than any of the other nations in their respective generations? And from the opposite perspective, did the descendants of Yishmael just cause pain to the children of Israel more than to any of those whom they conquered? **Sefer Haamek Davar, ibid.**

C.

(1) וַיִּמְצְאָהּ מִלְאָךְ ד' עַל עֵינַי הַמַּיִם בְּמִדְבָּר עַל הָעַיִן בְּדֶרֶךְ שׁוּר: וַיֹּאמֶר הָגָר שִׁפְחַת שָׂרַי אִי-מִזָּה בָּאת וְאַנָּה תִּלְכִי וְתֹאמְרִי מִפְּנֵי שָׂרַי גְּבֵרְתִּי אֲנֹכִי בְּרַחֲתִי: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ד' שׁוּבִי אֶל גְּבֵרְתְּךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ד' הֲרֵבָה אֲרֵבָה אֶת זְרַעְךָ וְלֹא יִסְפֹּר מִרְבִּי: וַיֹּאמֶר לָהּ מִלְאָךְ ד' הֲנִדָּה הָרָה וְיִלְדֶת בֵּן וְקָרָאת שְׁמוֹ יִשְׁמַעְאֵל כִּי שָׁמַע ד' אֶל-עֲנִיךָ: וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל וָיָד כֹּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אָחָיו יִשְׁכָּן: בְּרֵאשִׁית טו:ז-יב

And the angel of the L-rd found her by a fountain of water in the wilderness, by the fountain on the way to Shur. And he said: Hagar, Sarai's maid, where did you come from? and where will you go? And she said: I flee from the face of my mistress Sarai. And the angel of the L-rd said to her: Return to your mistress, and submit yourself under her hands. And the angel of the L-rd said to her: I will multiply your seed exceedingly, that it shall not be counted for multitude. And the angel of the L-rd said to her: Behold, you are with child, and shall bear a son, and shall call his name Ishmael; because the L-rd has heard your affliction. And he will be a wild man; his hand will be against every man, and every man's hand against him; and he shall live in the presence of all his brothers. **Genesis 16:7-12**

(2) שׁוּבִי אֶל גְּבֵרְתְּךָ וְהִתְעַנִּי תַּחַת יָדֶיהָ צוּה אֹתָהּ לָשׁוּב וּלְקַבֵּל עֲלֶיהָ מִמְשַׁלַּת גְּבֵרְתָהּ רִמְזוּ כִּי לֹא תִצָּא לַחֲפָשִׁי מִמֶּנָּה, כִּי בְנֵי שָׂרָה יִמְשְׁלוּ בְּזֵרַעָהּ לְעוֹלָם: רַמְבַּ"ן שָׁם

Return to your mistress, and submit yourself under her hands: He commanded her to return and accept the authority of her mistress over her. This is an allusion that she will not free herself from her as Sarah's descendants will eternally dominate over [Hagar's] descendants. **Ramban ibid.**

D.

וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֶל הָאֱ-לֹהִים לוֹ יִשְׁמַעְאֵל יִחְיֶה לְפָנֶיךָ: וַיֹּאמֶר אֱ-לֹהִים אֲבָל שָׂרָה אֲשֶׁרְךָ יִלְדֶת לָךְ בֵּן וְקָרָאתָ אֹתוֹ-שְׁמוֹ יִצְחָק וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי אִתּוֹ לְבְרִית עוֹלָם לְזֵרְעוֹ אַחֲרָיו: וְלִישְׁמַעְאֵל שְׁמַעְתִּיךָ הִנֵּה | בְּרַכְתִּי אֹתוֹ וְהִפְרִיתִי אֹתוֹ וְהִרְבִּיתִי אֹתוֹ בְּמָאד מְאֹד שְׁנַיִם עָשָׂר נָשִׂאִם יוֹלִיד וּנְתַתִּיו לְגוֹי גְּדוֹל: וְאֹת-בְּרִיתִי אָקִים אִתּוֹ-יִצְחָק אֲשֶׁר תִּלְד לָךְ שָׂרָה לְמוֹעֵד הַזֶּה בְּשָׁנָה הָאַחֲרֹת. בְּרֵאשִׁית טו:יח-כא

And Abraham said to G-d, O that Ishmael might live in Your presence! And G-d said: Sarah your wife shall bear you a son indeed; and you shall call his name Isaac; and I will establish my covenant with him for an everlasting covenant, and with his seed after him. And as for Ishmael, I have heard you; Behold, I have blessed him, and will make him fruitful, and will multiply him exceedingly; twelve princes shall he father, and I will make him a great nation. But my covenant will I establish with Isaac, whom Sarah shall bear to you at this set time in the next year. **Genesis 17:18-21**

E.

וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֶשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֶת-בְּנָהּ כִּי לֹא יִירֶשׁ בֶּן-הָאֵמָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי עַם יִצְחָק: וַיֵּרַע הַדָּבָר מְאֹד בְּעֵינֵי אַבְרָהָם עַל אֹדֶת בְּנוֹ: וַיֹּאמֶר אֱ-לֹהִים אֶל אַבְרָהָם אֵל יָרַע בְּעֵינֶיךָ עַל הַנְּעָר וְעַל אֲמָתְךָ כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׁמַע בְּקוֹלָהּ כִּי בִיִּצְחָק יִקְרָא לָךְ זָרַע: וְגַם אֶת בֶּן הָאֵמָה לְגוֹי אֲשִׁימְנוּ כִּי זָרַעְךָ הוּא: בְּרֵאשִׁית כֹּאֵי-יָג

And [Sarah] said to Abraham, Cast out this slave (Hagar) and her son; for the son of this slave shall not be heir with my son, with Isaac. And the thing was very grievous in Abraham's sight because of his son. And G-d said to Abraham, Let it not be grievous in your sight because of the lad, and because of your slave; in all that Sarah has said to you, listen to her voice; for in Isaac shall your seed be called. And also of the son of the slave will I make a nation, because he is your seed. **Genesis 21:10-13**

F.

(1) וַיִּסַּף אַבְרָהָם וַיִּקַּח אִשָּׁה וּשְׁמָהּ קֶטוּרָה: וַתֵּלֶד לוֹ אֶת-זְמֶרֶן וְאֶת-יִקְשָׁן וְאֶת-מִדְּיָן וְאֶת-יִשְׁבָּק וְאֶת-שׁוּחַ: וַיִּקְשָׁן יָלַד אֶת-שָׁבָא וְאֶת-דִּדָן וּבְנֵי דִדָן הָיוּ אַשּׁוּרִם וְלִטְוּשִׁים וְלֵאֲמִים: וּבְנֵי מִדְּיָן עֵיפָה וְעַפְרָן וְחִנֹּךְ וְאֲבִידֶעַ וְאֶלְדֶּעָה כָּל-אֵלֶּה בְּנֵי קֶטוּרָה: וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק: וּלְבָנֵי הַפִּילְגְּשִׁים אֲשֶׁר לְאַבְרָהָם נָתַן אַבְרָהָם מִתְּנַת וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדָנוּ חַי קְדָמָה אֶל אֶרֶץ קְדֵם: בְּרֵאשִׁית כֹּה-א-ו

Then again Abraham took a wife, and her name was Keturah. And she bore him Zimran, and Jokshan, and Medan, and Midian, and Ishbak, and Shuah. And Jokshan fathered Sheba, and Dedan. And the sons of Dedan were Asshurim, and Letushim, and Leummim. And the sons of Midian; Ephah, and Epher, and Hanoch, and Abidah, and Eldaah. All these were the sons of Keturah. And Abraham gave all that he had to Isaac. But to the sons of the concubines, Abraham gave gifts, and sent them away from Isaac his son, while he yet lived, eastward, to the east country. **Genesis 25:1-6**

(2) ולבני הפילגשים אשר לאברהם. על דרך הפשט, בעבור שנאמר לו (לעיל כא יב) כי ביצחק יקרא לך זרע, לא בזרע אחר, היו כל נשיו אצלו פילגשים, לא היו נחשבות לנשים, שאין זרען ביורשיו, כי הגר שפחת שרה פילגשו היתה, אבל קטורה לאשה לקח לו. . . ועל דעת רבותינו (ב"ר סא ד) שהיא הגר, הנה היא פילגש ודאי: רמב"ן שם

But to the sons of the concubines: According to the simple meaning of the text, because He had said to him (Genesis 21:12), “. . . for in Yitzchak shall your seed be called,” and not through any other descendants, all of his wives were considered [in comparison to Sarah,] to be concubines, and not true wives, for their seed were not considered to be heirs; for although Hagar, the slave woman of Sarah was a concubine, Keturah, was taken to be a wife. . . . According to the opinion of our Rabbis (Beraihsis Rabbah 61:4), that Keturah was really Hagar, then she really was a concubine. **Ramban ibid.**

III. Yishmael and the Arabs

A.

ולעבר ילד שני בנים שם האחד פלג כי בימיו נפלגה הארץ ושם אחיו יקטן : ויקטן ילד את אלמודד ואת שלף ואת חצרמות ואת ירח: ואת הדורים ואת אוזל ואת דקלה: ואת עובל ואת אבימאל ואת שבא : ואת אופר ואת חוילה ואת יובב כל אלה בני יקטן: ויהי מושבם ממשא באכה ספרה הר הקדם: בראשית פרק י כה-ל

And Eber had two sons. The name of the first was Peleg, because the world became divided in his days. His brother's name was Yoktan. Yoktan was the father of Almodad, Shelef, Chatzarmaveth, Yerach, Hadoram, Uzal, Diklah, Obhal, Abhimaël, Sh'bha, Ophir, Havillah, and Yovav. All these were the sons of Yoktan. Their settlements extended from Meshah toward Sepher, the eastern mountain. **Genesis 10:25-30**

B.

יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם, אמר רבי ינאי רבי ישמעאל, אמרו לו: וכי בערביים חשדתנו שהם משתחוים לאבק רגליהם? כבר יצא ממנו ישמעאל. בבא מציעא פו:

"Let a little water, I pray you, be fetched, and wash your feet." R. Yannai son of R. Yishmael said: They [the travellers] protested to him [Abraham], 'Dost thou suspect us of being **Arabs**, who worship the dust on their feet? Yishmael has already issued from thee.' **Bava Metzia 86b**

C.

והוא יהיה פרא אדם, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, רבי יוחנן אמר שהכל יהיו גדלים ביישוב והוא יהיה גדל במדבר, רבי שמעון בן לקיש אמר פרא אדם וודאי שהכל בוזזים ממון והוא בוזז נפשות, ידו בכל ויד כל בו, קרי בו כלבו, הוא והכלב שוים מה הכלב אוכל נבלות אף הוא אוכל נבלות. בראשית רבה פרשה מה:ט

(Genesis 16:12) "And he will be a wild man." Rabbi Yochanon and Rabbi Shimon ben Lakish had the following explanations: Rabbi Yochanon said that this means that although everyone else is raised in the populated areas, Yishmael will be raised in the desert. Rabbi Shimon ben Lakish said: Although other nations plunder money, he will plunder souls. (ibid.) "His hand will be against every man, and every man's hand will be against him." The word "kol bo" [every . . . against him] is similar to kalbo [his dog]. He is similar to a dog. Just as a dog eats carrion so too will he. **Beraishis Rabbah 45:9**

D. Circumcision

(1) ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם, ומה דברים היה שם שהיה ישמעאל אומר ליצחק אני גדול ממך שאני מלתי בן י"ג שנה וסבלתי את הצער ואתה מלתי בן ח' ימים ולא ידעת בצער אפי' אביך היה שוחטך לא היית יודע, אלו היית בן י"ג שנה לא היית מקבל הצער, אמר ליה יצחק אין זה דבר אלו היה אומר הקב"ה לאבי שחוט את יצחק בנך לא הייתי מעכב, מיד קפץ עליו הדבר. מדרש תנחומא פרשת וירא סימן יח

(Genesis 22:1) "And it came to pass after these things [or words] that G-d tested Abraham." What words were there? Yishmael said to Yitzchok: I am greater than you for I became circumcised at the age of thirteen and bore the pain whereas you were circumcised at the age of

eight days and weren't aware of the pain. Even if your father had slaughtered you, you wouldn't have had any awareness. If you had been thirteen years old you wouldn't have been able to bear the pain. Yitzchok said to him that is nothing. If the Holy One blessed be He would tell my father to slaughter Yitzchok, your son, I wouldn't resist. Immediately the thing [or word] jumped out at him. **Midrash Tanchuma Parshas Vayera 18**

(2) ורבי עקיבא, האי תושב ושכיר מאי עביד ליה? אמר רב שמעיא: לאתויי ערבי מהול וגבעוני מהול. יבמות עא.

What expository use does R. Akiva make of the expression, "A sojourner and a hired servant"? R. Shemaia replied: To include a circumcised Arab and a circumcised Gibeonite. **Yevamos 71a**

E. Immorality

(1) ותרא שרה את בן הגר המצרית, אמר רבי שמעון בן יוחאי רבי עקיבא היה אומר בו, דבר לגנאי, ואני אומר בו דבר לשבח, דרש רבי עקיבא (בראשית כא) ותרא שרה וגו' אין מצחק אלא גלוי עריות, היך מד"א (שם / בראשית / לט) בא אלי העבד העברי אשר הבאת לנו לצחק בי, מלמד שהיתה אמנו שרה רואה אותו לישמעאל מכביש גנות וצד נשי אנשים ומענה אותן. בראשית רבה פרשה נגיא

And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian [play]. (Genesis 20:9) Rabbi Shimon ben Yochai said: Rabbi Akiva used to interpret the verse unfavorably and I interpret it favorably. Rabbi Akiva expounded: The word "play" is a euphemism for immoral behavior . . . This teaches us that our Matriarch Sarah saw him lay in wait at the gardens and trap married women and rape them. **Midrash Beraishis Rabbah 53:11**

(2) י' קבים זנות ירדו לעולם, תשעה נטלה ערביא כו'. קדושין מט:

Ten kabs of immorality descended to the world: nine were taken by Arabia. **Kiddushin 49b**

(3) ערביות יוצאות רעולות. שבת סה.

Arabian women may go forth on Shabbos veiled (it is not considered carrying). **Shabbos 65a**

F. Idolatry

תני רבי ישמעאל אומר אין הלשון הזה של צחוק אלא עבודת כוכבים שנאמר (שמות לב) וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק, מלמד שהיתה אמנו שרה רואה את ישמעאל בונה בימוסיות וצד חגבים ומקריב עליהם. בראשית רבה פרשה נגיא

Rabbi Yishmael said: "Play" is a euphemism for idolatry . . . This teaches us that our Matriarch Sarah would see Yishmael build altars and capture grasshoppers and offer them as a sacrifice. **Midrash Beraishis Rabbah 53:11**

G. Murder

רבי אלעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר אין הלשון הזה צחוק אלא לשון שפיכות דמים, היך מה דאת אמר (שמואל ב ב) יקומו נא הנערים וישחקו לפנינו, רבי עזריה משום רבי לוי אמר, אמר ליה ישמעאל ליצחק נלך ונראה חלקינו בשדה והיה ישמעאל נוטל קשת וחצים ומורה כלפי יצחק, ועושה

עצמו כאילו מצחק, הדא הוא דכתיב (משלי כב) כמתלהלה היורה זקים וגו', כן איש רמה את רעהו ואומר הלא מצחק אני, ואומר אני בו. בראשית רבה פרשה נג:יא

Rabbi Eliezer b. Rabbi Yosei HaGalilee said: "Play" is a euphemism for murder . . . Rabbi Azariah in the name of Rabbi Levi said: Yishmael said to Yitzchak, "Let us go out and see our portion in the field." Yishmael would take a bow and arrows and shoot them at Yitzchak and pretend that he was only playing . . . **Midrash Beraishis Rabbah 53:11**

H. Sibling Rivalry

(1) דבר לשבח אין לשון הזה של צחוק אלא לשון ירושה, שבשעה שנולד אבינו יצחק היו הכל שמחים אמר להם ישמעאל שוטים אתם אני בכור ואני נוטל פי שנים, שמתשובת אמנו שרה לאברהם כי לא יירש בן האמה הזאת עם בני אתה למד, כי לא יירש עם בני אפי' שאינו יצחק, ועם יצחק אע"פ שאינו בני, קל וחומר עם בני עם יצחק. בראשית רבה פרשה נג:יא

The favorable interpretation is as follows: "Play" is an expression of [rivalry over] inheritance. When our Patriarch Yitzchok was born everyone was happy. Yishmael told them: Fools! I am the first born and I will take a double portion. [This is deduced] from the reply of our Matriarch Sarah to Avraham: **For the son of the servant girl shall not inherit with my son [with Yitzchok]. (Genesis 20:10) For the son of the servant girl shall not inherit with my son**, even if he wouldn't be [as outstanding as] Yitzchok. **With Yitzchok**, even if he wouldn't be my son. Most certainly [he won't inherit] **with my son with Yitzchok. Midrash Beraishis Rabbah 53:11**

(2) ותור אלו בני ישמעאל אין הלשון הזה לשון תור אלא בלשון ארמית תור זה שור אין לארץ כשיצמד שור זכר עם נקבה יפתחו ויסדרו את כל המעמקים כדין אמ' חיותא רביעתא. מדרש פרקי דרבי אליעזר פרק כז

"And a turtledove (*tor*)," refers to the children of Yishmael. We find in Aramaic that *tor* means an ox. No land can be resistant when a team of male and female oxen open up and arrange [into furrows] all of the deep ground. This is what is referred to in Scripture (Daniel 7:23) as, "The fourth beast [shall be a fourth kingdom upon earth, which shall be different from all kingdoms, and shall devour the whole earth, and shall trample it down, and break it in pieces]. **Midrash Pirkei D'Rabbi Eliezer Perek 27**

I. Prayer

(1) ויכלו המים מן-החמת ותשליך את-הילד תחת אחד השיחים: ותלך ותשב לך מנגד הרחק כמטחוי קשת כי אמרה אל ארצה במות הילד ותשב מנגד ותשא את קלה ותבך: וישמע א-להים את קול הנער ויקרא מלאך א-להים | אל הגר מן השמים ויאמר לך מה לך הגר אל תיראי כי שמע א-להים אל קול הנער באשר הוא שם: בראשית כא:טו-יז

And the water was spent in the bottle, and she cast the child under one of the shrubs. And she went, and sat down opposite him a good way off, as it were a bowshot; for she said, Let me not see the death of the child. And she sat opposite him, and lifted up her voice, and wept. And G-d heard **the voice of the lad**; and the angel of G-d called to Hagar from heaven, and said to her, What ails you, Hagar? fear not; for G-d has heard the voice of the lad where he is. **Genesis 21:15-17**

(2) את קול הנער. מכאן שיפה תפלת החולה מתפלת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל (ב"ר נג: יד). רש"י שם

The voice of the lad: From here we derive that the prayer of the one who is sick is more effective than the prayer of others on his behalf, as it is accepted sooner. **Rashi ibid.**

J. Avraham's Love for Yishmael

שלח ישמעאל ולקח לו אשה מבנות מואב. לאחר שלש שנים הלך אברהם לראות את ישמעאל בנו, ונשבע לשרה שלא ירד מעל הגמל במקום שישמעאל שרוי תמן, והגיע לשם בחצי היום, ומצא שם את אשתו של ישמעאל, אמ' לה היכן הוא ישמעאל, אמרה לו הלך הוא ואמו להביא פירות ותמרים מן המדבר, אמ' לה תני לי מעט לחם ומים כי עייפה נפשי מדרך המדבר, אמרה לו אין לי לחם ולא מים, אמ' לה כשיבא ישמעאל הגידי לו את הדברים הללו וב"ן חכ"ם כחצ"י חכ"ם ואמרי לו זקן אחד מארץ כנען בא לראותך ואמר חלף מפתן ביתך שאינה טובה לך, וכשבא ישמעאל מן המדבר הגידה לו את הדברים הללו ובן חכם כחצ"י חכם, והבין ישמעאל ושלחה אמו ולקחה לו אשה מבית אביה ופטימה שמה ועוד אחר שלש שנים הלך אברהם לראות את ישמעאל בנו, ונשבע לשרה כפעם ראשונה שאינו יורד מן הגמל במקום שישמעאל שרוי שם, והגיע לשם בחצי היום ומצא שם אשתו של ישמעאל ואמ' לה היכן הוא ישמעאל, אמרה לו הוא ואמו הלכו לרעות את הגמלים במדבר אמ' לה תני לי מעט לחם ומים כי עייפה נפשי מדרך המדבר, והוציאה לחם ומים ונתנה לו עמד אברהם והיה מתפלל לפני הקב"ה על בנו ונתמלא ביתו של ישמעאל מכל טוב ממין הברכות, וכשבא ישמעאל הגידה לו את הדבר וידע ישמעאל שעד עכשו רחמי אביו עליו כרחם אב על בנים. פרקי דרבי אליעזר פרק כט

Yishmael sent and took a wife from the daughters of Moab. Three years passed and Avraham went to see his son Yishmael and he swore to Sarah that he would not dismount from the camel at the place where Yismael dwelt. And he arrived at midday, and found the wife of Yishmael. He said to her, "Where is Yishmael?" She answered, "He went with his mother to bring fruit and dates from the desert." He said to her, "Give me some water and some bread, for my soul is tired from [traveling on] the road of the desert." She answered, "I have no water nor bread." He said to her, "When Yishmael returns, tell him the following that the son of a wise man is partially wise and tell him that an old man from the Land of Canaan came to see you, and he said that the threshold of the house is not good for you." When Yishmael returned, his wife told him the message including [the phrase]: the son of a wise man is partially wise, and Yismael understood [and divorced her]. And his mother sent and took a wife from the house of her father, and her name was Fatima. After three years Avraham went to see his son Yishmael and he swore to Sarah, as on the earlier occasion, that he would not dismount from the camel at the place where Yishmael dwelt. And he arrived at midday, and found the wife of Yishmael. He said to her, "Where is Yishmael?" She answered, "He went with his mother to tend the camels in the desert." He said to her, "Give me some water and some bread, for my soul is tired from [traveling on] the road of the desert." She brought it out and gave it to him. Avraham got up and prayed before the Holy One, blessed be He, for his son. And the house of Yishmael became full of many good things, of all kinds of blessings. And when Yishmael returned, his wife told him what had happened, and Yishmael knew that the love of his father was still with him. **Pirkei D'Rabbi Eliezer Chapter 29**

K. Repentance

א"ר יוחנן: ישמעאל עשה תשובה בחיי אביו, שנאמר: (בראשית כ"ה) ויקברו אותו וישחק וישמעאל בנו. ודילמא דרך חכמתן קא חשיב להו אלא מעתה (בראשית ל"ה) ויקברו אותו עשו ויעקב בנו,

מאי טעמא לא חשיב להו דרך חכמתן? אלא מדאקדמיה אדבורי אדבריה, ומדאדבריה - שמע מינה: תשובה עבד בימיו. בבא בתרא טז:

R. Yochanan said: Yishmael repented in the lifetime of his father. [We know this] because it says (Genesis 25), And Yitzchok and Yishmael his sons buried him. But perhaps the text arranges them in the order of their wisdom? — If that were so, then why in the verse (Genesis 35), And Esau and Yaakov his sons buried him are they not arranged in the order of their wisdom? What we have to say is that the fact of the text placing Isaac first shows that Yishmael made way for him, and from the fact that he made way for him we infer that he repented in Abraham's lifetime. **Bava Basra 16b**

IV. Yaakov and Esau: The Eternal Struggle

A.

ויתרצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנכי ותלך לדרש את ידוד. ויאמר ידוד לה שני גוים בבטן ושני לאמים ממעיך יפרדו ולאם מלאם יאמץ ורב יעבד צעיר. בראשית כה:כב, כג

And the children struggled within her and she said: If it be so why am I thus? And she went to inquire of the L-rd. And He said unto her: Two nations are in thy womb and two manner of people shall be separated from thy innards. And the one people shall be stronger than the other people and the elder shall serve the younger. **Genesis 25:22, 23**

B.

(1) אלוף מגדיאל אלוף עירם אלה אלופי אדום למשבתם בארץ אחזתם הוא עשו אבי אדום. בראשית פרק לו פסוק מג

Duke of Magdiel, duke of Iram: these are the dukes of Edom, according to their habitations in the land of their possession: he is Esau the father of Edom. **Genesis 36:43**

(2) מגדיאל – היא רומי. רש"י בראשית פרק לו פסוק מג

Magdiel refers to Rome. Rashi

C.

(1) כי בא צפו בן אליפז בן עשו ועשה עמהם קטטה על זה עד שערכו מלחמה ותגבר יד יוסף ותפשו עם מבחר גדודיו והביאום למצרים ועמד שם בתפיסה כל ימי יוסף, וברח משם במותו והלך לארץ כאנפניא ומלך על כתים ברומא, ובסוף הומלך על כל ארץ איטלייא, והוא אשר מלך ראשון על רומא, והוא אשר בנה ההיכל הראשון והגדול מאשר נבנו ברומא. רמב"ן לבראשית מט:לא

Tzephon the son of Eliphaz the son of Esav contested Joseph's right to bury Jacob. He finally went to battle with the forces of Joseph. Joseph was victorious and captured Tzephon and his best troops. He took them back with him to Egypt. Tzephon languished in prison until the death of Joseph when he escaped and made his way to the land of Campania and ruled over the Kittim in Rome. Eventually he ruled over all of Italy and was the first king of Rome. He is the one who built the first and greatest palace ever constructed in Rome. **Ramban Parshas Vayechi**

(2) ובזה מתורץ מה שהקשה א"ע שאמרינן שגלות הרביעי הוא גלות אדום, הלא מלכות רומי הוא כתים ואדום היה תחת מלכי ישראל בשעת החורבן, אבל לפי מ"ש א"ש כי סנחרב בלבל את כל האומות והיה קבלה בידם שאדום הושיב ברומי. פירוש הגר"א למגילת אסתר א:כב

With this we can answer the question posed by [R. Avraham] ibn Ezra regarding the fourth exile, which our Sages have stated is the exile of Edom. [He asked, "How can that be,] behold the kingdom of Rome is made up of the Kittim [who are descendants of the third son of Yavan, the son of Yefes,] and [in addition,] Edom (Idumia) was subservient to the Jewish kings at the time of the destruction of the Temple?" But according to what I said, it works out well, because Sennacherib [king of Assyria] exiled the nations from their former homes and resettled them in new ones. There was a tradition that he resettled Edom in Rome. **Rabbainu Eliayhu, HaGaon MiVilna, in his Commentary to Megilas Esther 1:22**

D.

קסרי וירושלים, אם יאמר לך אדם: חרבו שתיהן - אל תאמן, ישבו שתיהן - אל תאמן. חרבה קסרי וישיבה ירושלים, חרבה ירושלים וישיבה קסרי - תאמן. שנאמר (יחזקאל כ"ו) אמלאה החרבה: אם מליאה זו - חרבה זו. אם מליאה זו חרבה זו. רב נחמן בר יצחק אמר מהכא: (בראשית כ"ה) ולאם מלאם יאמץ. מגילה ו.

Caesarea (representing Roman rule) and Jerusalem [are rivals]. If one says to you that both are destroyed, do not believe him; if he says that both are flourishing, do not believe him; if he says that Caesarea is waste and Jerusalem is flourishing, or that Jerusalem is waste and Caesarea is flourishing, you may believe him, as it says, (Ezekiel 26) "I shall be filled, she is laid waste;" if this one is filled, that one is laid waste, and if that one is filled, this one is laid waste. R. Nachman b. Yitzchok derived the same lesson from here (Genesis 25), "And the one people shall be stronger than the other people." **Megilla 6a**

E.

אמר רב יהודה אמר שמואל: בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גבריאל ונעץ קנה בים, ועלה בו שירטון, ועליו נבנה כרך גדול [של רומין]. במתניתא תנא: אותו היום שהכניס ירבעם שני עגלי זהב אחד בבית אל ואחד בדן נבנה צריף אחד, וזהו איטליאה של יון. שבת דף נו:ב

Rav Yehudah said that Shmuel said the following: When King Solomon married the daughter of Pharaoh, the angel Gabriel planted a reed in the sea. Silt settled around the stick and formed dry land. On this land the great city of Rome was built. In a Braisa we learned that on the day that Yeravam introduced the worship of the two golden calves, one in Bethel and one in Dan, a hut was built on the area of Italy of Greece (Rome). **Shabbos 56b**

F.

מעיקרא מאי דרוש, ולבסוף מאי דרוש? מעיקרא דרוש: (בראשית לג) נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, ולבסוף דרוש: (בראשית לג) יעבר נא אדני לפני עבדו. עבודה זרה דף ח:

Originally the Romans applied the verse "Let us travel together" later they applied the verse "Let my master travel in front of his servant." Gen. 33:12, 14. **Avodah Zara 9b**

G.

יולך ידוד אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבתך ועבדת שם אלהים אחרים עץ ואבן. הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה מטה. ישא ידוד עליך גוי מרחוק מקצה הארץ כאשר ידאה הנשר גוי אשר לא תשמע לשנו. דברים פרק כח פסוק לו, מג, מט

The L-rd shall bring thee, and thy king which thou shalt set over thee, unto a nation which neither thou nor thy fathers have known; and there shalt thou serve other gods, wood and stone. The stranger that is within thee shall get up above thee very high; and thou shalt come down very low. The L-rd shall bring a nation against thee from afar, from the end of the earth, as swift as the eagle flieth; a nation whose tongue thou shalt not understand. **Devorim 28:36, 43, 49**

H.

ואמר רבי יצחק: מאי דכתיב (תהלים ק"מ) אל תתן ד' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה. אמר יעקב לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, אל תתן לעשו הרשע תאות לבו. זממו אל תפק - זו גרממיה של אדום, שאלמלי הן יוצאין מחריבין כל העולם כולו. ואמר רבי חמא בר חנינא: תלת מאה קטירי תגא איכא בגרממיה של אדום, ותלת מאה ושיתין וחמשה מרזבני איכא ברומי. ובכל יומא נפקי הני לאפי הני ומקטיל חד מיניהו, ומיטרדי לאוקמי מלכא. מגילה ו

R. Yitzchok also said: What is meant by the verse, "Grant not, O L-rd, the desires of the wicked, draw not out his bit (don't let him fulfill his evil desires), so that they exalt themselves, selah"? Yaacov said before the Holy One, blessed be He: Sovereign of the Universe, grant not to Esav, the wicked, the desire of his heart, draw not out his bit: this refers to Germania of Edom, for should they but go forth they would destroy the whole world. R. Hama b. Hanina said: There are three hundred crowned heads in Germania of Edom and three hundred and sixty-five chieftains in Rome, and every day one set go forth to meet the other and one of them is killed, and they have all the trouble of appointing a king again. **Megilah 6a-b**

V. Edom and the Roman Catholic Church

A.

ויהי בימי אמרפל מלך שנער, זו בבל, ואריוך מלך אלסר זה אנטיוכס, כדרלעומר מלך עילם, זה מדי, ותדעל מלך גוים, זו מלכות אדום, שהיא מכתבת טירוניה (מל) כל אומות העולם. מדרש בראשית רבה מב

(Genesis 14:1) "And it came to pass in the days of Amraphel king of Shinar." This refers to Babylon. "Arioch king of Ellasar." This refers to Antiochos. "Chedorlaomer king of Elam." This refers to Media. "And Tidal king of Goyim" This refers to Edom who writes calumniously (imperiously) to all the nations [regarding the Jews]. **Beraishis Rabbah 42**

B. Hear, Synagogue! Hear widow! Hear deserted one! I am what you could not be. I am the Queen who has deposed you from your realm; . . . And Jacob took two wives, Leah the older, with weaker eyes, typifying the Synagogue, and Rachel the younger and beautiful, typifying the Church. **Augustine (354-430) Altercation Between Church and Synagogue**

C. As long as the Synagogue has flourished, the Church has labored. The defeat of the Synagogue is the strength of the Church and the death of the synagogue is the beginning of the Church - the beginning not of nature but of salvation. **Ambrose of Milan (339-397)**

VI. Jacob's Confrontation with Esau

A. The Initial Peace Gesture

וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכִים לְפָנָיו אֶל-עֵשָׂו אָחִיו אֲרֻצָּה שְׁעִיר שְׂדֵה אֲדוּם: וַיִּצַּו אֹתָם לֵאמֹר כֹּה תֹאמְרוּן לְאֲדֹנָי לְעֵשָׂו כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם-לִבְנֵי גִרְתִּי וְאַחַר עַד-עֲתָה: וַיְהִי-לִי שׂוֹר וַחֲמוֹר צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה וְאֲשֻׁלְחָה לְהַגִּיד לְאֲדֹנָי לְמִצְאָ-חַן בְּעֵינַיִךְ: וַיֵּשְׁבוּ הַמַּלְאָכִים אֶל-יַעֲקֹב לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-אָחִיךָ אֶל-עֵשָׂו וְגַם הַלֵּךְ לִקְרֹאתְךָ וְאַרְבַּע-מֵאוֹת אִישׁ עִמּוֹ: בְּרֵאשִׁית לְבִד-ז

And Jacob sent messengers before him to Esau his brother to the land of Seir, the country of Edom. And he commanded them, saying, Thus shall you speak to my lord Esau; Your servant Jacob said thus, I have sojourned with Laban, and stayed there until now; And I have oxen, and asses, flocks, and menservants, and women servants; and I have sent to tell my lord, that I may find favor in your sight. And the messengers returned to Jacob, saying, We came to your brother Esau, and also he comes to meet you, and four hundred men with him. **Genesis 32:4-7**

(2) אל עשו אחיו ארצה שעיר בעבור היות נגב ארץ ישראל על ידי אדום ואביו יושב בארץ הנגב, יש לו לעבור דרך אדום או קרוב משם, על כן פחד אולי ישמע עשו והקדים לשלוח אליו מלאכים לארצו וכבר תפסוהו החכמים על זה אמרו בבראשית רבה (עה ג) מחזיק באזני כלב וגו' (משלי כו יז) אמר לו הקב"ה, לדרכו היה מהלך והיית משלח אצלו ואומר לו כה אמר עבדך יעקב: ועל דעתי גם זה ירמוז כי אנחנו התחלנו נפילתנו ביד אדום, כי מלכי בית שני באו בברית עם הרומיים (ספר החשמונאים א ח) ומהם שבאו ברומה (כך כותב רבינו בויקרא כו טז), והיא היתה סבת נפילתם בידם, וזה מוזכר בדברי רבותינו ומפורסם בספרים (יוסיפון פרק סה): רמב"ן שם

To Esau his brother to the land of Seir: Since the south of the Land of Israel, where his father lived, was situated adjacent [to the Land of] Edom and he had to pass by Edom or close to it, [in order to reach his father,] he was understandably concerned that Esau would hear [about his coming,] and he [therefore] took the initiative and sent messengers to his land. The Sages have already taken him to task for doing so and have stated (Midrash Beraishis Rabbah 75:3): "He who passes by, and meddles in a quarrel not his own, is like one who takes a dog by the ears." (Proverbs 26:17) The Holy One, blessed be He, said to him, "He was going on his way, [oblivious to your presence,] and you had to send him a message telling him, 'Your servant Jacob said thus!'" In my opinion, this also alludes to the fact that we ourselves initiated our downfall by the hands of Edom, for the kings of the Second Temple made a pact with the Romans (Book of Maccabees I Chapter 8) and some of them traveled to Rome. This was the cause of our downfall. This is mentioned by our Rabbis (see Avodah Zarah 8b) and is well documented in our works (Yosifon Chapter 65). **Ramban, ibid.**

(3) ויצו אותם לאמר כה תאמרו לְאֲדֹנָי לְעֵשָׂו רַבִּינוּ אָמַר לְרַבִּי אֶפְסֵי כְּתוּב חַד אֲגִירָא מִן שְׁמִי לְמַרְן מַלְכָא אַנטוֹנִינוּס קָם וְכַתְּבֵי מִן יְהוּדָה נְשִׂיאָה לְמַרְן מַלְכָא אַנטוֹנִינוּס נִסְבָּה וְקָרִיָּה וְקָרְעִיָּה אָמַר לִיָּה כְּתוּב מִן עַבְדְּךָ יְהוּדָה לְמַרְן מַלְכָא אַנטוֹנִינוּס אָמַר לִיָּה רַבִּי מִפְּנֵי מָה אֶתָּה מְבַזָּה עַל כְּבוֹדְךָ אָמַר לִיָּה מָה אֲנָא טַב מִן סְבִי לָא כִּךְ אָמַר כֹּה אָמַר עַבְדְּךָ יַעֲקֹב . . . מְדַרְשׁ בְּרֵאשִׁית רַבָּה עָהָה

And he commanded them, saying, Thus shall you speak to my lord Esau: Our Master, [Rabbi Yehudah HaNasi,] said to Rabbi Ephess, "Write a letter in my name to our master, the Emperor Antoninus." He arose and wrote the following [introduction], "From Yehudah, the Nasi, to our master, the Emperor Antoninus." Rabbi took the letter, read it, and tore it up. He told him, "Write, 'From your servant Yehudah to our master, the Emperor Antoninus.'" [Rabbi Ephess] replied, "Rabbi, why are you dishonoring yourself [by writing, 'your servant']?" [Rabbi retorted,] "Why am I better than our grandfather? Is it not written, 'Your servant Jacob said thus.'" **Midrash Beraishis Rabbah 75:5**

B. Preparation for Battle

(1) וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצְר לוֹ וַיַּחֲזֵן אֶת-הָעַם אֲשֶׁר-אִתּוֹ וְאֶת-הַצֹּאן וְאֶת-הַבְּקָר וְהַגְּמָלִים לְשְׁנֵי מַחֲנֹת: וַיֹּאמֶר אִם-יָבֹא עֲשׂו אֶל-הַמַּחֲנֶה הָאֶחָד וְהִכּוּהוּ וְהָיָה הַמַּחֲנֶה הַנּוֹשֵׂא לְפָלְיָטָה: בְּרֵאשִׁית לַב-ח-ט

Then Jacob was greatly afraid and distressed; and he divided the people who were with him, and the flocks, and herds, and the camels, in two bands; And said, If Esau comes to the one company, and attacks it, then the other company which is left shall escape. **Genesis 32:8-9**

(2) טובה חכמה מכלי קרב זה חכמתו של יעקב אבינו מכלי קרב של עשו הרשע א"ר לוי זינים כלי זיין מבפנים והלבישן לבנים מבחוץ והתקין עצמו לשלשה דברים לתפלה ולדורון ולמלחמה לתפלה מניין שנאמר (בראשית ל"ב) הצילני נא מיד אחי לדורון מניין שנאמר (שם) ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה למלחמה מניין שנאמר (שם) וישם את השפחות וגו' והוא עבר לפניהם וישתחו ארצה אמר מוטב שיפגע בי ולא בבני. מדרש קהלת רבה ט:יח

“Wisdom is better than weapons of war.” (Ecclesiastes 9:18) This refers to the wisdom of our forefather Yaakov and the ‘weapons of war’ refer to the weapons of Esau, the evil. Rabbi Levi said: Their weapons were hidden beneath their outer white garments. [Yaakov] prepared himself for three things: Prayer, tribute, and war. Prayer we know from the verse (Gen. 32:12), “Save me, I beseech you, from the hand of my brother . . .” Tribute we know from the verse (Gen. 32:19) “They are your servant Jacob’s; it is a present sent to my lord Esau.” War we know from the verse (Gen. 33:2-3), “And he put the maidservants and their children foremost . . . And he passed over before them and bowed to the ground . . .” He said, “It is better that he strikes me rather than my children.” **Midrash Koheles Rabbah 9:18**

C. Prayer

וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֲ-לֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם וְאֵלֹהֵי אָבִי יִצְחָק ד' הָאֵל אֵלֵי שׁוֹב לְאַרְצְךָ וְלִמּוֹלְדֹתְךָ וְאֵיטִיבָה עִמָּךְ: קִטְנֹתֵי מִכָּל הַחֲסָדִים וּמִכָּל-הָאֱמָת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֵת-עַבְדְּךָ כִּי בְמִקְלִי עָבַרְתִּי אֶת-הַיַּרְדֵּן הַזֶּה וְעַתָּה הֵייתִי לְשְׁנֵי מַחֲנֹת: הַצִּילֵנִי נָא מִיַּד אַחִי מִיַּד עֲשׂו כִּי-יָרָא אֲנֹכִי אֹתוֹ פֶּן-יָבֹא וְהִכְנִי אִם-עַל-בָּנָיִם: וְאִתָּה אֲמַרְתָּ הֵיטֵב אֵיטִיב עִמָּךְ וְשָׂמְתִי אֵת-זְרַעְךָ כְּחוֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא-יִסְפָּר מֵרַב: בְּרֵאשִׁית לַבִּי-יג

And Jacob said, O G-d of my father Abraham, and G-d of my father Isaac, the L-rd who said to me, Return to your country, and to your family, and I will deal well with you; I am not worthy of the least of all the mercies, and of all the truth, which You have shown to your servant; for with my staff I passed over this Jordan; and now I have become two bands. Save me, I beseech You, from the hand of my brother, from the hand of Esau; for I fear him, lest he will come and strike me, and the mother with the children. And You said, I will surely do you good, and make your seed as the sand of the sea, which can not be counted for multitude. **Genesis 32:10-13**

D. Tribute

(1) וַיִּלֶן שֵׁם בְּלִילָה הַהוּא וַיִּקַּח מִן הַבָּא בְיָדוֹ מִנְחָה לַעֲשׂו אַחִיו: עֲזִים מְאֹתִים וְתִישִׁים עֶשְׂרִים רְחֵלִים מְאֹתִים וְאֵילִים עֶשְׂרִים: גְּמָלִים מִיִּנְיֹקוֹת וּבְנֵיהֶם שְׁלֹשִׁים פְּרוֹת אַרְבָּעִים וּפְרִים עֶשְׂרֵה אֶתְנַת עֶשְׂרִים וְעֵיִרִם עֶשְׂרֵה: וַיִּתֵּן בְּיַד עַבְדּוֹ עֵדֶר עֵדֶר לְבָדוֹ וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדּוֹ עֲבְדוּ לִפְנֵי וְרוּחַ תְּשִׁימוּ בֵּין עֵדֶר וּבֵין עֵדֶר: וַיִּצוּ אֶת הָרֵאשׁוֹן לֵאמֹר כִּי יִפְגַּשְׁךָ עֲשׂו אַחִי וּשְׂאֵלְךָ לֵאמֹר לְמִי אַתָּה וְאָנָּה תִלְךָ וְלְמִי אֵלָה לְפָנֶיךָ: וְאִמְרַתְּ לַעֲבָדְךָ לַיעֲקֹב מִנְחָה הוּא שְׁלֹחָה לְאֹדְנִי לַעֲשׂו וְהִנֵּה גַם הוּא אַחֲרֵינוּ: וַיִּצוּ גַם אֶת הַשְּׁנֵי גַם אֶת הַשְּׁלִישִׁי גַם אֶת כָּל הַהֹלְכִים אַחֲרָיו הַעֲדָרִים לֵאמֹר כְּדָבָר הַזֶּה תִּדְבְּרוּן אֶל עֲשׂו בְּמִצְאָכֶם אֹתוֹ: וְאִמְרַתֶּם גַּם הִנֵּה עַבְדְּךָ יַעֲקֹב אַחֲרֵינוּ כִּי-אָמַר אֲכַפְּרָה פָּנָיו בְּמִנְחָה הַהֹלְכַת לִפְנֵי וְאַחֲרָי-כֵּן אֲרָאָה פָּנָיו אוֹלֵי יֵשָׂא פָּנָי: וְתַעֲבֹר הַמִּנְחָה עַל-פָּנָיו וְהוּא לֶן בְּלִילָה-הַהוּא בְּמִנְחָה: בְּרֵאשִׁית לַבִּי-כב

And he lodged there that same night; and took of that which came to his hand a present for Esau his brother; Two hundred female goats, and twenty male goats, two hundred ewes, and twenty rams, Thirty milch camels with their colts, forty cows, and ten bulls, twenty female asses, and ten foals. And he delivered them to the hand of his servants, every drove by themselves; and said to his servants, Pass over before me, and put a space between drove and drove. And he commanded the foremost, saying, When Esau my brother meets you, and asks you, saying, Whose are you? and where are you going? and whose are these before you? Then you shall say, They are your servant Jacob's; it is a present sent to my lord Esau; and, behold, also he is behind us. And so commanded he the second, and the third, and all who followed the droves, saying, On this manner shall you speak to Esau, when you find him. And say you moreover, Behold, your servant Jacob is behind us. For he said, I will appease him with the present that goes before me, and afterward I will see his face; perhaps he will accept me. So went the present before him; and he himself lodged that night in the camp. **Genesis 32:14-22**

(2) ורוח תשימו בין עדר כדי להשביע עינו של אותו הרשע ולתווהו על הדורון וסברו בבראשית רבה (עה יג) שיש בזה רמז, אמר יעקב לפני הקב"ה רבוננו של עולם אם יהיו צרות באות על בני לא תביא אותן זו אחר זו אלא הרוח להם מצרותיהם עשה רמז שיהיו המסים והארנוניות שיגבו בני עשו מזרעו ברוח והפרש בין זו לזו: רמב"ן שם יז

And put a space between drove and drove: This was done in order to satiate the eye of that evil one and to increase his desire for the tribute. The Rabbis maintained as recorded in the Midrash Beraishis Rabbah (75:13) that there is an allusion here [of a conversation between Yaakov and G-d]. Yaakov said before the Holy One, blessed be He, "Master of the Universe, if troubles befall my children don't bring them on one right after the other but rather create an interval between them." He hinted that the taxes that the descendants of Esau collect from his descendants should be imposed intermittently. **Ramban ibid. verse 17**

(3) והוא לן בלילה ההוא במחנה יאמר שלא באהלו בלילה ההוא אבל לן במחנה עם עבדיו ועם הרועים בצאן, ערוך כאיש מלחמה פן יבא אחיו בלילה ויכה בו: רמב"ן שם כב

He himself lodged that night in the camp: The verse is telling us that he didn't go to his tent that night but rather lodged in the camp together with his servants and shepherds, in preparation of an attack, lest his brother attack him at night. **Ramban ibid. verse 22**

E. Jacob and the Angel

(1) ויקם | בלילה הוא ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחתיו ואת אחד עשר ילדיו ויעבר את מעבר יבק: ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו: ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: וירא כי לא יכל לו ויגע בכף ירכו ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו: ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני: ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב: ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישוראל כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל: וישאל יעקב ויאמר הגידה נא שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו שם: ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל-פנים ותנצל נפשי: ויזרח לו השמש כאשר עבר את-פנואל והוא צלע על ירכו: על-כן לא יאכלו בני ישוראל את גיד הנשה אשר על-כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה: בראשית לב:כג-לג

And he rose that night, and took his two wives, and his two women servants, and his eleven sons, and passed over the ford Jabbok. And he took them, and sent them over the brook, and sent over that which he had. And Jacob was left alone; and there wrestled a man with him until the breaking of the day. And when he saw that he prevailed not against him, he touched the hollow of his thigh; and the hollow of Jacob's thigh was out of joint, as he wrestled with him. And he said, Let me go, for the day breaks. And he said, I will not let you go, except if you bless me. And he said to him, What is your name? And he said, Jacob. And he said, Your name shall be called no more Jacob, but Israel; for as a prince you have power with an angel of G-d and with men, and have prevailed. And Jacob asked him, and said, Tell me, I beg you, your name. And he said, Why is it that you ask after my name? And he blessed him there. And Jacob called the name of the place Peniel; for I have seen an angel of G-d face to face, and my life is preserved. And as he passed over Penuel the sun rose upon him, and he limped upon his thigh. Therefore the people of Israel do not eat of the sinew of the vein, which is in the hollow of the thigh, to this day; because he touched the hollow of Jacob's thigh in the sinew of the vein. **Gen. 32:23-33**

(2) וירא כי לא יכל לו מלאכיו גבורי כח עושי דברו, ועל כן לא יכול לו המלאך להזיקו, כי לא הורשה רק במה שעשה עמו להקע כף ירכו ואמרו בכראשית רבה (עז ג) נגע בכל הצדיקים שעתידין להיות ממנו, זה דורו של שמד והענין כי המאורע כלו רמז לדורותיו שיהיה דור בזרעו של יעקב יתגבר עשו עליהם עד שיהיה קרוב לקעקע ביצתן, והיה זה דור אחד בימי חכמי המשנה כדור של רבי יהודה בן בבא וחביריו, כמו שאמרו (שהש"ר ב ז) אמר רבי חייא בר אבא אם יאמר לי אדם תן נפשך על קדושת שמו של הקב"ה אני נותן ובלבד שיהרגוני מיד, אבל כדורו של שמד איני יכול לסבול, ומה היו עושים כדורו של שמד, היו מביאין כדוריות של ברזל ומלבנין אותן באור ונותנין אותן תחת שיחיהן ומשיאין נפשותיהן מהן ויש דורות אחרים שעשו עמנו כזה ויותר רע מזה, והכל סבלנו ועבר עלינו, כמו שרמזו ויבא יעקב שלם: רמב"ן שם

And when he saw that he prevailed not against him: (Psalms 103:20) “[Bless the L-rd,] O you his angels, you mighty ones, who do His word, listening to the voice of His word!” Therefore the angel could not harm him, for he was only given permission to affect the hollow of his thigh. The Sages said as recorded in Midrash Beraishis Rabbah 77:3 that [through that act,] he affected all of the *tzaddikim* (righteous ones) who were destined to issue from him. Specifically this refers to the generation of forced conversion (*shmad*). The idea is that the entire incident alludes to [Yaakov's future] generations, that there will come a generation where Esau will overcome the descendants of Yaakov to such an extent that they will have almost crushed them entirely (lit. their genitals). This occurred during the Mishnaic period in the generation of Rabbi Yehudah ben Bava and his colleagues, as they said (Midrash Shir HaShirim 2:7), “Rabbi Hiyya bar Abba said: If someone were to tell me to give up my life for the sanctity of the Name of the Holy One, blessed be He, I would do so, provided that they kill me immediately. I wouldn't have been able, however, to withstand the treatment that the generation of forced conversion endured. What did they do then? The [Romans] would bring iron balls and heat them until they were white hot and put them under the armpits [of the Jews] and thereby kill them [in an agonizing manner]. There are other generations that they administered such measures and even worse. We all bore the pain but it [eventually] passed as is alluded in the verse (Gen. 33:18), “And Yaakov arrived [in the city of Shechem] in perfect condition.” **Ramban ibid.**

F. Reconciliation

(1) וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה עֹשֹׂו בָּא וְעִמּוֹ אַרְבַּע מְאוֹת אִישׁ וַיַּחֲזֵן אֶת הַיְלָדִים עַל לֵאָה וְעַל רָחֵל וְעַל שְׁתֵּי הַשְּׁפָחוֹת: וַיִּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת יְלִדֵיהֶן רֵאשִׁנָּה וְאֶת לֵאָה וְיְלִדֵיהָ אַחֲרָנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרָנִים: וְהוּא עֹבֵר לַפְּנֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שִׁבַע פְּעָמִים עַד גִּשְׁתּוֹ עַד אָחִיו: וַיִּרֶץ עֹשֹׂו לַקָּרְאָתוֹ וַיַּחֲבֹקְהוּ וַיִּפֹּל עַל צוּאָרוֹ וַיִּשְׁקָהוּ וַיִּבְכּוּ: וַיִּשָּׂא אֶת עֵינָיו וַיִּרְא אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הַיְלָדִים וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה לָךְ וַיֹּאמֶר הַיְלָדִים אֲשֶׁר חָנַן אֱ-לֹהִים אֶת עַבְדְּךָ: וַתִּגְשֵׁן הַשְּׁפָחוֹת הֵנָּה וַיְלִדֵיהֶן וַתִּשְׁתַּחוּיֶן: וַתִּגְשֵׁן גַּם לֵאָה וַיְלִדֵיהָ וַיִּשְׁתַּחוּ וְאַחַר נָגַשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל וַיִּשְׁתַּחוּ: וַיֹּאמֶר מִי לָךְ כָּל הַמַּחְנֶה הַזֶּה אֲשֶׁר פָּגַשְׁתִּי וַיֹּאמֶר לְמִצְאָן חָן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי: וַיֹּאמֶר עֹשֹׂו יֵשׁ לִי רֵב אָחִי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר לָךְ: וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֵל נָא אִם נָא מִצְאָתִי חָן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחַת מִנְחָתִי מִיָּדַי כִּי עַל כֵּן רָאִיתִי פָּנֶיךָ כְּרֹאת פְּנֵי אֱ-לֹהִים וַתִּרְצָנִי: קַח נָא אֶת בְּרֻכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי חָנַנִי אֱ-לֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כָל וַיִּפְצֹר בּוֹ וַיִּקַּח: וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכְּהָ וְנִלְכְּהָ לְנִגְדְּךָ: וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יָדַע כִּי הַיְלָדִים רַפִּים וְהַצֹּאן וְהַבְּקָר עֲלוֹת עָלַי וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד וּמְתוּ כָּל הַצֹּאן: יַעֲבֹר נָא אֲדֹנָי לְפָנַי עַבְדּוֹ וְאֲנִי אֶתְנַהֵלָה לְאַטִּי לְרֹגֵל הַמְּלֹאכָה אֲשֶׁר לְפָנַי וְלְרֹגֵל הַיְלָדִים עַד אֲשֶׁר אָבֹא אֵל אֲדֹנָי שְׁעֵירָה: וַיֹּאמֶר עֹשֹׂו אֲצִיגֶהָ נָא עִמָּךְ מִן הָעַם אֲשֶׁר אִתִּי וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲמַצָּא חָן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי: וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֹשֹׂו לְדַרְכּוֹ שְׁעֵירָה: וַיַּעֲקֹב נִסַּע סִכְתָּהּ וַיִּבֶן לּוֹ בַּיִת וַלְמַקְנֶהוּ עֲשָׂה סִכַּת עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סִכּוֹת: בְּרֵאשִׁית לְגַ-א-יז

And Jacob lifted up his eyes, and looked, and, behold, Esau came, and with him four hundred men. And he divided the children to Leah, and to Rachel, and to the two maidservants. And he put the maidservants and their children foremost, and Leah and her children after, and Rachel and Joseph hindermost. And he passed over before them, and bowed to the ground seven times, until he came near to his brother. And Esau ran to meet him, and embraced him, and fell on his neck, and kissed him; and they wept. And he lifted up his eyes, and saw the women and the children; and said, Who are those with you? And he said, The children whom G-d has graciously given your servant. Then the maidservants came near, they and their children, and they bowed down. And Leah also with her children came near, and bowed themselves; and after came Joseph near and Rachel, and they bowed down. And he said, What do you mean by all this drove which I met? And he said, These are to find grace in the sight of my lord. And Esau said, I have enough, my brother; keep what you have to yourself. And Jacob said, No, I beg you, if now I have found grace in your sight, then receive my present from my hand; for therefore I have seen your face, as though I had seen the face of G-d, and you were pleased with me. Take, I beg you, my blessing that is brought to you; because G-d has dealt graciously with me, and because I have enough. And he urged him, and he took it. And he said, Let us take our journey, and let us go, and I will go before you. And he said to him, My lord knows that the children are tender, and the flocks and herds with young are with me; and if men should overdrive them one day, all the flock will die. Let my lord, I beg you, pass over before his servant; and I will lead on slowly, according to the pace of the cattle that goes before me and the children are able to endure, until I come to my lord to Seir. And Esau said, Let me now leave with you some of the folk who are with me. And he said, What needs is there? Let me find grace in the sight of my lord. So Esau returned that day on his way to Seir. And Jacob journeyed to Succoth, and built himself a house, and made booths for his cattle; therefore the name of the place is called Succoth. **Genesis 33:1-17**

(2) וירץ עשו. נהפך לכו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב כאמרם ז"ל שאחיהו השילוני קלל את ישראל בקנה הנכנע לכל הרוחות הן לו עשו כן בריוני בית שני לא היה נחרב בית מקדשנו כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי באמרו (גטיץ פרק הנזקיץ) בריוני דבן לא שבקונן: רמב"ן שם פסוק ד'

And Esau ran to meet him: His heart immediately changed because of Yaakov's submission, similar to the statement of our Sages (Taanis 20a) that Ahiyah the Shilonite cursed them by comparing them to a reed that bends with the winds [but nonetheless as soon as the wind ceases the reed resumes its upright position]. Had the ruffians (zealots) during the period of the second Temple followed this example the holy Temple would not have been destroyed, as Rabbi Yochanon ben Zakai attested to in his statement (Gittin 56b - Perek HaNizakin), "The ruffians amongst us won't let us [make peace]." **Ramban ibid. verse 4**

(3) עשרין ושית שנין קמו להו בהימנותיהו בהדי ישראל, מכאן ואילך אישתעבדו בהו. מעיקרא מאי דרוש, ולבסוף מאי דרוש? מעיקרא דרוש: (בראשית לג) נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, ולבסוף דרוש: (בראשית לג) יעבר נא אדני לפני עבדו. עבודה זרה ח:

For twenty-six years did the Romans keep faith with Israel [and adhered to the pact they had made against the Greeks], thereafter they subdued them. What Scriptural support did they have for their former attitude and what for the latter? To the former may be applied the words, "Let us take our journey and let us go." (Gen. 32:12) And to the latter may be applied the words, "Let my lord now pass before his servant." (ibid. 13) **Avodah Zarah 8b**

(4) ת"ר: ישראל שנזדמן לו עובד כוכבים בדרך - טופלו לימינו ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר: בסיף - טופלו לימינו, במקל טופלו לשמאלו. היו עולין במעלה או יורדין בירידה, לא יהא ישראל למטה ועובד כוכבים למעלה, אלא ישראל למעלה ועובד כוכבים למטה ואל ישוח לפניו, שמא ירוץ את גולגלתו. שאלו להיכן הולך ירחיב לו את הדרך, כדרך שעשה יעקב אבינו לעשו הרשע, [דכתיב]: (בראשית לג) עד אשר אבא אל אדוני שעירה, וכתיב: (בראשית לג) ויעקב נסע סכותה. מעשה בתלמידי ר"ע שהיו הולכים לכזיב, פגעו בהן ליסטים, אמרו להן: לאן אתם הולכים? אמרו להן: לעכו. כיון שהגיעו לכזיב פירשו. אמרו להן: [תלמידי] מי אתם? אמרו להן: תלמידי ר"ע, אמרו להן: אשרי ר"ע ותלמידיו, שלא פגע בהן אדם רע מעולם. עבודה זרה כה:

Our Rabbis taught: If a Jew happens to be overtaken by an idolater while on the road, he should let him walk on his right. R. Ishmael the son of R. Johanan the son of R. Johanan b. Berokah says: [If the heathen is armed] with a sword, he should be let to walk on the right; if with a stick on the left. If they are ascending or descending, let not the Israelite be on the lower level and the heathen on the higher, but the Israelite higher and the heathen lower; nor should the Israelite bend down in front of him, lest he smashes his skull. If the heathen asks him whither he is going, he should say towards a place beyond his actual destination, just as our father Jacob acted towards the wicked Esau; for Scripture says (Gen. 33:14), "Until I come unto my lord to Seir," while it records (ibid. 17), And Jacob journeyed to Succoth. It once happened to some disciples of R. Akiba that while journeying to Chezib they were overtaken by robbers who asked them whither they were going. They replied, "To Acco". On reaching Chezib they stopped. The robbers then said to them, "Whose disciples are you?" And they replied, "The disciples of R. Akiba." Said they, "Happy are R. Akiba and his disciples, for no evil man has ever encountered them." **Avodah Zarah 25b**